

Třídící znak						
2	3	0	1	0	5	6 0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

ze dne 29. prosince 2010

k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

Měření operačního rizika, stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku

Česká národní banka sděluje k ustanovení § 12c zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o bankách“), § 8a zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), § 9a zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“) a k ustanovení § 2 odst. 3 písm. g), § 9, § 51, § 74, § 170 až 179, § 206 až 212, § 218, § 222, § 230, § 232 až 235 a k příloze č. 22 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „vyhláška“):

I. Obecná ustanovení

1. Toto úřední sdělení obsahuje věcné výklady a další informace týkající se postupu stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku a k přístupům pro výpočet kapitálového požadavku k operačnímu riziku.
2. Základní vymezení obezřetnostních požadavků na stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku a rozsahu jejich působnosti stanovuje:
  - a) pro banku zákon o bankách,
  - b) pro spořitelni a úvěrní družstvo zákon o spořitelních a úvěrních družstvech,
  - c) pro obchodníka s cennými papíry zákon o podnikání na kapitálovém trhu.Vyhláška tyto zákony provádí.
3. Banka, spořitelni a úvěrní družstvo a obchodník s cennými papíry (dále jen „povinná osoba“) respektuje při měření operačního rizika současně další, pro měření operačního rizika relevantní úřední sdělení¹ a přihlíží k uznávaným a osvědčeným principům a postupům vydávaným uznávanými osobami².

¹ Např. úřední sdělení České národní banky ze dne 18. července 2007 k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry Systém vnitřně stanoveného kapitálu.

² § 9 vyhlášky.

II. Povinné minimální kapitálové krytí operačního rizika**A) Přístupy pro výpočet kapitálového požadavku k operačnímu riziku a jejich použití**

4. Kapitálový požadavek³ k operačnímu riziku se vypočte některým ze základních nebo speciálních přístupů vymezených vyhláškou⁴. Konkrétní přístup pro výpočet kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika zvolí povinná osoba z těchto možností:
  - a) přístup na základě režijních nákladů - v praxi se vyskytuje zpravidla pod zkratkou EBR (dále jen „přístup EBR“),
  - b) přístup BIA,
  - c) standardizovaný přístup - v praxi se vyskytuje zpravidla pod zkratkou TSA (dále jen „přístup TSA“),
  - d) přístup ASA (modifikovaný přístup TSA),
  - e) přístup AMA,
  - f) kombinace přístupu TSA s přístupem BIA,
  - g) kombinace přístupu ASA s přístupem BIA,
  - h) kombinace přístupu AMA s ostatními přístupy,
  - i) přístup AMA na sjednoceném základě⁵.
5. Obezřetnostní požadavky na minimální kapitálové krytí operačního rizika, resp. jednotlivé přístupy, se uplatňují:
  - a) na individuálním základě,
  - b) na konsolidovaném základě.
6. Minimální kapitálový požadavek k operačnímu riziku na individuálním základě a na konsolidovaném základě stanoví povinná osoba jí zvoleným přístupem (EBR, BIA, TSA, ASA, AMA, povolené kombinace přístupů) za podmínek stanovených vyhláškou.
7. Minimální kapitálový požadavek k operačnímu riziku na konsolidovaném základě stanoví povinná osoba pro jí sestavený regulovaný konsolidační celek (pro zařazování osob do regulovaného konsolidačního celku platí kritéria uvedená v § 5 a 6 vyhlášky).
8. Kapitálový požadavek k operačnímu riziku podchycuje všechny činnosti a všechny osoby regulovaného konsolidačního celku.

Změna přístupu

9. Pokud povinná osoba hodlá změnit některý z dosud používaných přístupů pro výpočet kapitálového požadavku, informuje⁶ o tomto záměru bez zbytečného odkladu Českou národní banku. V případech stanovených vyhláškou⁷ povinná osoba požádá Českou národní banku o souhlas.

³ § 12a zákona o bankách, § 8 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, § 9 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

⁴ § 170 vyhlášky.

⁵ § 176 vyhlášky.

⁶ § 218 vyhlášky.

⁷ § 171 odst. 1, § 172 odst. 1 a 4, § 174 odst. 5 vyhlášky.

Základní přístupy

10. Základní přístupy pro výpočet kapitálového požadavku k operačnímu riziku [bod 4 písm. a) až c)] může povinná osoba používat, při dodržení podmínek stanovených vyhláškou, bez předchozího souhlasu České národní banky nebo jiného oprávněného orgánu dohledu.
11. Přístup EBR [bod 4 písm. a)] je určen pro vybrané obchodníky s cennými papíry. Přístup EBR má zejména zamezit případně neodůvodněně vysokému kapitálovému požadavku na krytí operačního rizika u vymezené skupiny obchodníků s cennými papíry s omezeným rozsahem povolených činností a služeb. Výpočet kapitálového požadavku přístupem EBR lze rovněž zvážit jako alternativu pro posuzování potřeby kapitálu ke krytí operačního rizika k přístupům založeným na ukazateli výnosového charakteru (přístup BIA, přístup TSA).
12. Přístup BIA [bod 4 písm. b)] je založen na použití tzv. základního ukazatele expozice vůči operačnímu riziku, který je výnosového charakteru (tzv. relevantní ukazatel vypočtený za povinnou osobu celkem), a jako takový zpravidla není adresován velkým mezinárodně aktivním povinným osobám.
13. Přístup TSA [bod 4 písm. c)] je, stejně jako přístup BIA, založen na použití relevantního ukazatele. Kapitálový požadavek k operačnímu riziku podle přístupu TSA (K_{TSA}) je součtem kapitálových požadavků stanovených pro linie podnikání (1 – 8) podle přílohy č. 22 tabulky č. 2 vyhlášky a stanoví se podle vzorce:

$$K_{TSA} = \{ \sum_{\text{roky 1-3}} \max [\sum (RU_{1-8} * \beta_{1-8}), 0] \} / 3$$

kde:

RU = relevantní ukazatel

β_{1-8} = rizikové váhy pro jednotlivé linie podnikání.

Speciální přístupy

14. Použití speciálních přístupů⁸ [bod 4 písm. d) až h)] podléhá ze zákona předchozímu schválení Českou národní bankou nebo jiným oprávněným orgánem dohledu.

Přístup ASA

15. Přístup ASA [bod 4 písm. d)] je specifickou modifikací přístupu TSA, dostupnou povinným osobám poskytujícím výlučně nebo téměř výlučně klasické bankovní produkty a služby. Obdobně jako přístup EBR má přístup ASA zamezit případně neodůvodněně vysokému kapitálovému požadavku ke krytí operačního rizika u vymezené skupiny povinných osob se specifickým okruhem poskytovaných služeb (převážně produkty a služby klasického bankovníctví – úvěry, vklady).
16. Při použití přístupu ASA je indikátorem expozice vůči operačnímu riziku pro linie podnikání retailové bankovníctví anebo podnikové bankovníctví tzv. alternativní ukazatel, namísto ukazatele relevantního.

---

⁸ § 77 odst. 1 písm. g) až k) vyhlášky.

17. Pro linie podnikání retailové bankovníctví anebo podnikové bankovníctví se při použití přístupu ASA stanoví kapitálový požadavek k operačnímu riziku ($K_{RB/PB}$) podle vzorce:

$$K_{RB/PB} = \beta_{RB/PB} \cdot 0,035 \cdot U_{RB/PB}$$

kde:

$\beta_{RB/PB}$ = riziková váha (parametr β) pro linie podnikání retailové bankovníctví (RB) anebo podnikové bankovníctví (PB)

$U_{RB/PB}$ = dlužná částka poskytnutých úvěrů v příslušné linii nebo liniích podnikání.

18. Při výpočtu hodnoty kapitálového požadavku pro ostatní linie podnikání a celkového kapitálového požadavku povinná osoba postupuje jako při přístupu TSA.

Kvalifikační podmínky pro použití přístupu ASA

19. Pokud jde o specifickou kvalifikační podmínku přístupu ASA, která zní: „alternativní standardizovaný přístup představuje zkvalitněné východisko pro vyhodnocování operačního rizika“, Česká národní banka očekává, že povinná osoba jí v rámci žádosti o povolení přístupu ASA předloží vnitřní dokumentaci, kterou naplnění této podmínky osvědčuje, jako například předcházení „dvojímu započtení rizik“⁹ použitím přístupu ASA. Česká národní banka předem nestanoví jednotné limitní parametry nebo jiné pevné podmínky k naplnění tohoto kvalifikačního požadavku pro uplatňování přístupu ASA.

20. Pokud jde o specifickou kvalifikační podmínku přístupu ASA, která zní: „významná část detailových, anebo podnikových bankovních aktivit je tvořena úvěry, se kterými je spojena vysoká pravděpodobnost selhání“, Česká národní banka očekává, že povinná osoba jí v rámci žádosti o povolení přístupu ASA předloží vnitřní dokumentaci, kterou naplnění této podmínky (ve vazbě na individuální úvěrové portfolio a v kontextu s vnějším prostředím) osvědčuje. Česká národní banka předem nestanoví jednotné limitní parametry nebo jiné pevné podmínky k naplnění tohoto kvalifikačního požadavku pro uplatňování přístupu ASA.

Přístup AMA

21. Přístup AMA [bod 4 písm. e)] je, na rozdíl od ostatních přístupů individuálně definovaným a individuálně vytvořeným vnitřním systémem povinné osoby pro pokročilou kvantifikaci a kontrolu (řízení) operačního rizika.

22. Měření operačního rizika je nedílnou součástí každodenních procesů řízení operačního rizika povinné osoby a systém měření a řízení operačního rizika je neustále a průběžně vylepšován. Systém je vnitřně konzistentní, zajišťuje konzistentnost a kvalitu vstupů a výstupů ve všech fázích AMA. Systém měření operačního rizika je tvořen těmito základními prvky: interní data, externí data, analýzy scénářů a faktory zohledňující podnikatelské prostředí a vnitřní kontrolu. Povinná osoba vhodně modeluje tyto prvky systému. Povinná osoba používá adekvátní informační systém. Systém povinné osoby pro měření a řízení operačního rizika včetně postupů modelování jsou náležitě zdokumentovány.

⁹ Například promítnutí dopadů úvěrových podvodů v rámci určování kapitálového požadavku k úvěrovému riziku i k operačnímu riziku.

23. Metodologie používaná povinnou osobou pro interní validace systému měření a řízení operačního rizika je přiměřená a je pravidelně přezkoumávána.
24. Povinná osoba je schopna doložit, že nastavené minimální prahy pro sběr dat o ztrátách jsou odpovídající, a že nepodchyčené činnosti a expozice nemají významný dopad na výsledky systému měření operačního rizika, resp. na celkové odhady ztrát z operačního rizika.
25. V databázích pro účely operačního rizika obsahujících údaje o ztrátách a ztrátových událostech jsou rovněž zaznamenávány a samostatně identifikovány události související s pojištěním nebo dalšími uznatelnými technikami snižování rizika; outsourcing není uznatelnou technikou snižování rizika. Do dalších technik snižování rizika nelze zahrnout techniky, resp. nástroje, které povinná osoba drží za účelem obchodování. Dojde-li k významné změně povahy pojištění nebo dalších uznaných technik snižování kapitálového požadavku k operačnímu riziku, povinná osoba o tom informuje Českou národní banku a přepočte kapitálový požadavek k operačnímu riziku. Povinná osoba přepočte kapitálový požadavek k operačnímu riziku vždy také tehdy, kdykoli dojde k významné změně v míře podstupovaného operačního rizika.

Pojištění jako technika snižování rizika

26. Přiřazení pojistných smluv k jednotlivým kategoriím operačního rizika (nebo k typům ztrátových událostí) musí být dostatečně podrobné a zachycovat vazbu mezi pojistným krytím a současnou a budoucí pravděpodobností vzniku a rozsahem ztrátové události. Pro tento účel povinná osoba využije veškeré dostupné informační zdroje, tj. např. interní a externí data, analýzy scénářů. Výpočty by měly zahrnovat např. určení pravděpodobnosti, že nastane pojistné plnění, a odrážet rozsah pojistného krytí.
27. Ve výpočtu kapitálového požadavku k operačnímu riziku se zohledněním pojištění musí být zohledněna rovněž nejistota vztahující se k účinnosti převodu (snížení) rizika. Tuto nejistotu (riziko neúčinnosti převodu operačního rizika) lze zohlednit prostřednictvím příslušných srážek (*haircuts*) k pojistnému krytí, přičemž povinná osoba postupuje přiměřeně a obezřetně. Případné uplatnění srážek posuzuje povinná osoba zejména ve vztahu k těmto prvkům pojištění: zbývající pojistná doba, doba, ve které je možné oznámit vypovězení smlouvy, nejistota nebo nesoulad v platbách pojistného plnění.

Přístup AMA na sjednoceném základě

28. Pro povinnou osobu ve skupině lze pro účely plnění kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika na individuálním základě využít za stanovených podmínek mechanismus „přidělení“ kapitálu povinné osobě (dále jen „alokační mechanismus“) z úrovně vedení skupiny na základě přístupu AMA na sjednoceném základě [bod 4 písm. i)], tzv. skupinového AMA přístupu (§ 176 odst. 4 a 5 vyhlášky).
29. Zejména v případě přístupu AMA na sjednoceném základě, resp. v případě alokačního mechanismu věnuje povinná osoba odpovídající pozornost požadavku, aby při určování její minimální potřeby kapitálu ke krytí operačního rizika na individuálním základě:
- byla naplněna závazná definice operačního rizika dle vyhlášky,
  - byly patřičně pokryty veškeré činnosti povinné osoby (§ 170 odst. 2 vyhlášky).
30. Pokud by kapitál přidělený na základě alokačního mechanismu nebyl s ohledem na podstupované riziko dostatečný, bude pro účely minimálního kapitálového krytí

operačního rizika povinné osoby alokovaná výše kapitálu upravena. Pro účely posuzování dostatečnosti kapitálového krytí operačního rizika uplatní Česká národní banka obezřetnostní srovnávací (minimální) limit (benchmark) kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika, tzv. srovnávací limit kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika (dále jen „srovnávací limit“) (body 31 až 34).

Srovnávací limit (benchmark)

31. Při posuzování dostatečnosti kapitálového krytí operačního rizika při použití speciálních přístupů, uplatní Česká národní banka obezřetnostní srovnávací (minimální) limit kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika.
32. Srovnávací limit odpovídá 75% z hodnoty kapitálového požadavku povinné osoby určeného přístupem BIA případně přístupem TSA.
33. Vzhledem k individuálnímu charakteru speciálních přístupů k určování kapitálového požadavku k operačnímu riziku dohodne Česká národní banka případné podrobnější podmínky způsobu výpočtu hodnoty srovnávacího limitu a jeho konkrétního uplatnění s povinnou osobou individuálně v rámci procesu posuzování daného speciálního přístupu a výsledek promítne do rozhodnutí o žádosti povinné osoby o předchozí souhlas s používáním speciálního přístupu¹⁰, včetně technického upřesnění, jak povinná osoba promítne do srovnávacího výpočtu případné snížení nebo zrušení srovnávacího limitu.
34. Srovnávací limit je maximální. Výše srovnávacího limitu podléhá pravidelnému posuzování Českou národní bankou a zejména s přihlédnutím k vývoji pokročilé praxe v oblasti měření operačního rizika Česká národní banka případně sníží jeho výši, nebo limit zruší.

Kombinace přístupů

35. Kombinace přístupů se řadí mezi speciální přístupy, jejichž použití je podmíněno¹¹ předchozím souhlasem oprávněného orgánu dohledu.
36. Pro uplatňování kombinací přístupů platí:
  - a) trvale lze kombinovat s jiným přístupem pro výpočet kapitálového požadavku k operačnímu riziku pouze přístup AMA,
  - b) přístup BIA, přístup TSA a přístup ASA lze kombinovat, kromě případu uvedeného v písmeně a), pouze ve výjimečných případech a pouze pro přechodné období,
  - c) přístup EBR nelze pro účely určení kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika na individuálním základě, ani přechodně, kombinovat s jiným přístupem k určování kapitálového požadavku k operačnímu riziku.
37. Pokud je v rámci celého regulovaného konsolidačního celku uplatňován více než jeden přístup k určování minimálního kapitálového požadavku k operačnímu riziku, považuje se toto vždy za kombinaci přístupů, která podléhá předchozímu schválení Českou národní bankou nebo jiným oprávněným orgánem dohledu.

¹⁰ § 12a odst. 4 zákona o bankách.

§ 8 odst. 5 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

§ 9 odst. 4 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

¹¹ § 172 odst. 1, § 173 odst. 1, § 175 odst. 1 a § 177 odst. 1 vyhlášky.

38. Při stanovení kapitálového požadavku k operačnímu riziku kombinací přístupů u regulovaného konsolidačního celku postupuje povinná osoba některým z těchto způsobů:

- a) Součet kapitálových požadavků stanovených na individuálním základě za každou jednotlivou osobu zahrnutou do regulovaného konsolidačního celku, přičemž kapitálový požadavek samostatně kapitálově neregulované osoby zahrnuté do regulovaného konsolidačního celku se stanoví jedním ze základních přístupů, tj. přístupem BIA, případně přístupem TSA.

Příklad č. 1:

Předpokládejme, že regulovaný konsolidační celek (RKC) tvoří těchto šest osob (a používají přístup): osoba A (AMA), osoba B (TSA), osoba C (BIA), osoba D (TSA), neregulovaná osoba E (zvolen BIA), neregulovaná osoba F (zvolen TSA).

Stanovení kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika za RKC:

Kapitálový požadavek ke krytí operačního rizika za RKC = $AMA_A + TSA_B + BIA_C + TSA_D + BIA_E + TSA_F$

- b) Součet kapitálových požadavků stanovených za jednotlivé přístupy na konsolidovaném základě, přičemž tímto základem pro stanovení kapitálového požadavku přístupem BIA nebo TSA je agregovaný / konsolidovaný výkaz zisku a ztráty osob používajících stejný přístup¹².

Příklad č. 2:

Stanovení kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika za RKC, jehož složení je uvedeno v příkladu č. 1:

Kapitálový požadavek ke krytí operačního rizika za RKC = $AMA_A + TSA^I_{B,D,F} + BIA_{C,E}$

- c) Kombinace způsobů uvedených pod písm. a) a b).

Příklad č. 3:

Stanovení kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika za RKC, jehož složení je uvedeno v příkladu č. 1:

Kapitálový požadavek ke krytí operačního rizika za RKC = $AMA_A + TSA^I_{B,D,F} + BIA_C + BIA_E$

nebo

Kapitálový požadavek ke krytí operačního rizika za RKC = $AMA_A + TSA_B + TSA_D + TSA_F + BIA_{C,E}$

Nezbytná je konzistentnost použití zvoleného způsobu výpočtu v čase u jednotlivých regulovaných konsolidačních celků.

B) Standardizované prvky výpočtu kapitálového požadavku

39. Regulatorně předdefinovanými prvky, standardně používanými při určování kapitálového požadavku k operačnímu riziku, jsou zejména:

- linie podnikání,
- typy ztrátových událostí operačního rizika,
- relevantní ukazatel (základní indikátor expozice povinné osoby vůči operačnímu riziku),
- alternativní ukazatel (alternativní indikátor expozice povinné osoby vůči operačnímu riziku).

¹² U přístupu TSA se agregovaný / konsolidovaný výkaz zisku a ztráty rozčlení do jednotlivých linií podnikání (při členění do linií se postupuje v souladu s postupem stanoveným ve vyhlášce).

40. Vzhledem k vzájemné provázanosti jednotlivých standardizovaných prvků [bod 4 písm. a) až d)] je účelné a efektivní (například z hlediska nákladů povinné osoby při případném přechodu na jiný přístup a z hlediska naplňování požadavku na uplatňování řádných, všeobecně uznávaných postupů), aby povinná osoba přihlížela k těmto prvkům uceleně. Tím není nikterak dotčeno právo povinné osoby stanovit a používat pro vnitřní účely individuálně definované prvky, struktury atp.

Typy ztrátových událostí

41. Základní typy ztrátových událostí operačního rizika stanoví vyhláška (příloha č. 22 tabulka č. 3). Způsob využití standardizované kategorizace ztrátových událostí operačního rizika povinnou osobou se liší v závislosti na konkrétně používaném přístupu k určování kapitálového požadavku k operačnímu riziku. Standardizovanou kategorizaci ztrátových událostí operačního rizika je pro účely výkonu dohledu schopna uplatnit přinejmenším každá povinná osoba, která používá (samostatně nebo v kombinaci) přístup AMA, nebo má záměr přístup AMA používat.

Linie podnikání

42. Standardizovanou strukturu linií podnikání stanovenou vyhláškou (příloha č. 22 tabulka č. 2) uplatňuje pro regulatorní účely povinná osoba, která používá (samostatně nebo v kombinaci) přístup TSA, přístup ASA nebo přístup AMA. Povinná osoba, která používá přístup EBR nebo přístup BIA tuto strukturu využívá například pro účely vnitřního řízení operačního rizika a při přípravě na svůj případný přechod na přístup TSA, přístup ASA nebo přístup AMA.

43. Standardizovaná struktura linií podnikání se uplatňuje při:

- a) zařazování relevantního ukazatele (přístup TSA, přístup ASA),
- b) zařazování alternativního ukazatele (přístup ASA),
- c) zařazování ztrátových událostí operačního rizika (přístup AMA).

44. Povinná osoba naplňuje požadavky pro členění do linií podnikání stanovené vyhláškou podle přílohy č. 22 bodu II písm. c). Začleňování činností do linií podnikání mj. musí být v souladu se zásadami, které povinná osoba uplatňuje při výpočtu kapitálového požadavku k úvěrovému a tržnímu riziku.

45. Zařazování provádí povinná osoba konzistentním a stabilním způsobem na základě předem stanovených vnitřních pravidel a postupů tak, aby nebyl obcházen účel a smysl vyhlášky v této části nebo sledován cíl neodůvodněného snížení kapitálového požadavku.

46. Způsob zařazování do linií podnikání není účelově vytvořen pouze pro regulatorní účely, je v souladu s ostatními (relevantními) vnitřními pravidly a postupy. Konkrétní zařazení do linie podnikání může být povinnou osobou provedeno i jinak, například po určité přechodné období z technických důvodů, nebo trvale v závislosti na reálné náplni činností a vnitřních procesech. Takové zařazení musí být vždy řádně odůvodněno, schváleno a zdokumentováno a nesmí být motivováno neodůvodněným snížením kapitálového požadavku nebo k takovému snížení vést.

47. Při naplňování pravidla o přiřazení takové činnosti, kterou nelze zařadit do žádné z linií podnikání, do takové linie, která vede k nejvyššímu kapitálovému požadavku [příloha č. 22 bod II písm. c) vyhlášky], určí povinná osoba tuto linii podnikání podle absolutní hodnoty (výše) rizikové váhy, tj. podle hodnoty parametru β . Povinná osoba přitom

zamezí případnému regulatornímu zvýhodnění (*regulatory arbitrage*), například vlivem záporné hodnoty relevantního ukazatele v některé z linií podnikání s nejvyšší hodnotou parametru β . Za tímto účelem povinná osoba při každém výpočtu kapitálového požadavku otestuje všechny relevantní alternativy zařazení předmětné činnosti a zvolí tu možnost, která početně vede k nejvyššímu kapitálovému požadavku.

48. Povinná osoba, která používá přístup AMA, může za mimořádných okolností (tj. např. tehdy, pokud není proveditelné začlenění do některé z linií podnikání uvedených ve vyhlášce v příloze č. 22 tabulce č. 2, ani do několika z nich, jako např. přírodní katastrofy nebo výpadky elektrického proudu apod.) začlenit ztrátové události postihující celou povinnou osobu do doplňkové linie podnikání „podnikové položky“.

Relevantní ukazatel

49. Standardizované vymezení relevantního ukazatele uplatňuje pro regulatorní účely povinná osoba, která používá (samostatně nebo v kombinaci) přístup BIA, přístup TSA, přístup ASA nebo přístup AMA; povinná osoba, která používá přístup AMA, uplatňuje relevantní ukazatel pro účely výkaznictví pro Českou národní banku a pro účely výpočtu srovnávacího limitu.
50. Základem výpočtu hodnoty relevantního ukazatele jsou položky uvedené v příloze č. 22 tabulce č. 1 vyhlášky. Metodická pomůcka pro výpočet základu hodnoty relevantního ukazatele (tj. součtu čistého úrokového a čistého neúrokového výnosu) je uvedena v příloze tohoto úředního sdělení.

Úpravy relevantního ukazatele

51. Další pravidla a úpravy výpočtu hodnoty relevantního ukazatele, stanovené vyhláškou [příloha č. 22 bod I písm. b)], zejména promítnutí případných odpočitatelných položek do výpočtu hodnoty relevantního ukazatele, provádí povinná osoba individuálně a tak, aby neobcházely účel a smysl vyhlášky v této části a nebyl sledován cíl neodůvodněného snížení kapitálového požadavku, či úpravy nevedly k neodůvodněnému snížení kapitálového požadavku.
52. Při naplňování pravidla o nezahrnutí mimořádných a nepravidelných výnosů, povinná osoba zejména přihlíží k tomu, zda se v daném případě jedná o činnost, která má charakter běžné aktivity povinné osoby, nebo jde o aktivitu mimořádnou.
53. Pokud jde o nezahrnutí pojistného, jedná se zejména o vyloučení případných příjmů povinné osoby získaných z pojistného plnění. Vyloučení se naopak netýká případných výnosů povinné osoby například ze zprostředkování prodeje pojistných produktů v rámci běžných činností povinné osoby. (Obecně platí, že pojišťovna jako právnická osoba stojí vždy mimo regulovaný konsolidační celek sestavovaný povinnou osobu.)
54. Pokud jde o zahrnutí některých nákladů na outsourcing, je rozhodující status poskytovatele outsourcingu z hlediska jeho
- vazby na povinnou osobu,
  - přístupu k obezřetnostním požadavkům a jeho obezřetnostního dohledu.
55. Výpočet hodnoty relevantního ukazatele, včetně stanovených úprav, provádí povinná osoba konzistentním a stabilním způsobem na základě předem stanovených vnitřních

pravidel a postupů. Případné změny těchto vnitřních zásad a postupů jsou řádně odůvodněny, schváleny a zdokumentovány.

56. Pokud povinná osoba mění používané účetní standardy (například při přechodu z národních standardů na standardy mezinárodní), je možné po toto přechodné období kombinovat při výpočtu kapitálového požadavku účetní data vykazovaná dle různých uznávaných účetních standardů.
57. Výpočet, respektive odhad relevantního ukazatele prováděný povinnou osobou, která nemá k dispozici historická data (např. nový subjekt) je dostatečně konzervativní, aby nedošlo k podcenění krytí operačního rizika u daného subjektu.

Alternativní ukazatel

58. Standardizované vymezení alternativního ukazatele uplatňuje pro regulační účely povinná osoba, která používá (samostatně nebo v kombinaci) přístup ASA.
59. Alternativní ukazatel (AU) je roven součinu koeficientu 0,035 a dlužné částky poskytnutých úvěrů (U) v příslušné linii nebo liniích podnikání ($U_{RB/PB}$).

$$AU = 0,035 \cdot U_{RB/PB}$$

60. Pro linii podnikové bankovníctví se přiřazují též cenné papíry v investičním portfoliu.
61. Povinná osoba stanoví hodnotu alternativního ukazatele dle auditovaných dat ke konci finančního roku. V případě, že auditovaná data nejsou ani v zákonem stanovené lhůtě k dispozici, postupuje povinná osoba do doby než jsou auditované údaje k dispozici obdobně, jako u ukazatele relevantního (příloha č. 22 vyhlášky), tj. použije data neauditovaná.

C) Přístup orgánu dohledu

62. Pokud nelze dosáhnout požadovaných cílů v oblasti operačního rizika v potřebném čase vhodněji jinými prostředky, zváží Česká národní banka jako možné opatření k nápravě požadavek navýšení kapitálového požadavku povinné osoby ke krytí operačního rizika. Takový záměr Česká národní banka s povinnou osobou vždy předem projedná a odůvodní. Důvodem může být zejména prokazatelné podcenění nebo nedostatečné pokrytí podstupovaného operačního rizika povinnou osobou v rámci minimálních kapitálových požadavků, které není povinnou osobou patřičně vyřešeno přímo v rámci mechanismů Pilíře 1 (preferované řešení).

III. Vnitřní plánování a udržování kapitálu ke krytí operačního rizika

63. Povinná osoba zavede a udržuje vnitřní strategie a postupy pro
- stanovení a průběžné posuzování potřeby vnitřně stanoveného kapitálu¹³ a
  - plánování a průběžné udržování zdrojů vnitřně stanoveného kapitálu tak, aby byla dostatečně kryta rizika, kterým je, nebo by mohla být povinná osoba vystavena (tzv. Pilíř 2), včetně rizika operačního.

¹³ Podrobnější informace k vnitřnímu plánování a udržování vnitřně stanoveného kapitálu ke krytí všech významných rizik včetně rizika operačního obsahuje úřední sdělení České národní banky k systému vnitřně stanoveného kapitálu (SVSK) povinné osoby.

64. Podstupované operační riziko je vnitřně stanovenými kapitálovými zdroji pokryto dostatečně obezřetně.
65. Vymezení zdrojů vnitřně stanoveného kapitálu pro účely vnitřního řízení může být odlišné od tzv. regulatorního kapitálu, respektive od kapitálu stanoveného vyhláškou pro účely minimálních kapitálových požadavků (tzv. Pilíř 1).

IV. Závěrečná ustanovení

66. Zrušuje se:
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 24. června 2008, kterým se mění příloha úředního sdělení České národní banky ze dne 18. července 2007 k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – Operační riziko, vyhlášené ve Věstníku České národní banky v částce 10/2008.
  - Úřední sdělení České národní banky ze dne 16. listopadu 2007 k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – Srovnávací limit kapitálového požadavku ke krytí operačního rizika, vyhlášené ve Věstníku České národní banky v částce 26/2007.
  - Úřední sdělení České národní banky ze dne 18. července 2007 k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – Operační riziko, vyhlášené ve Věstníku České národní banky v částce 17/2007.
67. Česká národní banka radí, ve smyslu § 9 vyhlášky, k uznávaným standardům pro účely stanovení kapitálu na individuálním nebo konsolidovaném základě *Guidelines on Operational Risk Mitigation Techniques* vydané Evropským výborem bankovních dohledů (CEBS) v prosinci 2009; www.c-ebs.org.
68. Podle tohoto úředního sdělení se postupuje od 31. prosince 2010.

Viceguvernér

prof. PhDr. Ing. Vladimír Tomšík, Ph.D. v.r.

Sekce regulace a analýz finančního trhu

Odpovědný zaměstnanec:

Ing. Víšková, Ph.D., tel. 224 412 852

**Metodická pomůcka pro výpočet základu hodnoty relevantního ukazatele dle
metodiky výkaznictví České národní banky**

Tabulka č. 1

Banka	Řádek výkazu VISIFE10/Bil(ČNB)2-12 (v metodice příslušného roku, přičemž výnosy a zisky zvyšují hodnotu základu relevantního ukazatele, a náklady a ztráty tuto hodnotu snižují)	
	označení (kód) informačního prvku	
	2007	2008 a další
Úrokové výnosy ¹⁾	2	2
	<i>EVB0922</i>	<i>EVB0922</i>
Úrokové náklady ²⁾	11	11
	<i>ENB0921</i>	<i>ENB0921</i>
Výnosy z dividend ³⁾	19	19
	<i>EVB0939</i>	<i>EVB0939</i>
Výnosy z poplatků a provizí	24	24
	<i>EVB0940</i>	<i>EVB0940</i>
Náklady na poplatky a provize	37	37
	<i>ENB0945</i>	<i>ENB0945</i>
Zisk (ztráta) z finančních aktiv a závazků k obchodování, Zisk (ztráta) z finan. aktiv a závazků v RH vykázané do Z/Z, Zisk (ztráta) ze zajišťovacího účetnictví, Kurzové rozdíly ⁴⁾	50, 57, 58, 59	50, 57, 58, 59
	<i>EZZ1062,</i> <i>EZZ1069,</i> <i>EZZ1070,</i> <i>EZZ1000</i>	<i>EZZ1062,</i> <i>EZZ1069,</i> <i>EZZ1070,</i> <i>EZZ1000</i>
Ostatní provozní výnosy	61	61
	<i>EVB1027</i>	<i>EVB1027</i>

¹⁾ Do roku 2007 položka označena jako Výnosy z úroků a podobné výnosy.

²⁾ Do roku 2007 položka označena jako Náklady na úroky a podobné náklady.

³⁾ Do roku 2007 položka označena jako Výnosy z akcií a podílů.

⁴⁾ Do roku 2007 položka označena jako Čistý zisk nebo ztráta z finančních operací.

Tabulka č. 2

Spořitelni a úvěrní družstvo	Řádek výkazu VYZAS20/DZ(ČNB)20-12 (v metodice příslušného roku, přičemž výnosy a zisky zvyšují hodnotu základu relevantního ukazatele, a náklady a ztráty tuto hodnotu snižují)	
	<i>označení (kód) informačního prvku</i>	
	2007	2008 a další
Úrokové výnosy	2	2
	<i>VZA0001</i>	<i>VZA0001</i>
Úrokové náklady	3	3
	<i>NZA0001</i>	<i>NZA0001</i>
Výnosy z dividend	5	5
	<i>VZA0002</i>	<i>VZA0002</i>
Výnosy z poplatků a provizí	6	6
	<i>VZA0003</i>	<i>VZA0003</i>
Náklady na poplatky a provize	7	7
	<i>NZA0034</i>	<i>NZA0034</i>
Zisk (ztráta) z finančních aktiv a závazků k obchodování, Zisk (ztráta) z finan. aktiv a závazků v RH vykázané do Z/Z, Zisk (ztráta) ze zajišťovacího účetnictví, Kurzové rozdíly	9, 10, 11, 12	9, 10, 11, 12
	<i>ZZA0003,</i> <i>ZZA0004,</i> <i>ZZA0005,</i> <i>ZZA0006</i>	<i>ZZA0003,</i> <i>ZZA0004,</i> <i>ZZA0005,</i> <i>ZZA0006</i>
Ostatní provozní výnosy	14	14
	<i>VZA0004</i>	<i>VZA0004</i>

Tabulka č. 3

Obchodník s cennými papíry	Řádek výkazu VYCOS20/OCP(ČNB)20-04 (v metodice příslušného roku, přičemž výnosy a zisky zvyšují hodnotu základu relevantního ukazatele, a náklady a ztráty tuto hodnotu snižují)	
	<i>označení (kód) informačního prvku</i>	
	2007	2008 a další
Úrokové výnosy	2	2
	<i>EVB0922</i>	<i>EVB0922</i>
Úrokové náklady	11	11
	<i>ENB0921</i>	<i>ENB0921</i>
Výnosy z dividend	19	19
	<i>EVB0939</i>	<i>EVB0939</i>
Výnosy z poplatků a provizí	24	24
	<i>EVB0940</i>	<i>EVB0940</i>
Náklady na poplatky a provize	37	37
	<i>ENB0945</i>	<i>ENB0945</i>
Zisk (ztráta) z finančních aktiv a závazků k obchodování, Zisk (ztráta) z finan. aktiv a závazků v RH vykázané do Z/Z, Zisk (ztráta) ze zajišťovacího účetnictví, Kurzové rozdíly	50, 57, 58, 59	50, 57, 58, 59
	<i>EZZ1062,</i>	<i>EZZ1062,</i>
	<i>EZZ1069,</i>	<i>EZZ1069,</i>
	<i>EZZ1070,</i> <i>EZZ1000</i>	<i>EZZ1070,</i> <i>EZZ1000</i>
Ostatní provozní výnosy	61	61
	<i>EVB1027</i>	<i>EVB1027</i>